

Krajowa Rada Kuratorów

Warszawa

00-950 Warszawa, Al. Ujazdowskie 11

e-mail: krajowarada.kuratorow@o2.pl

tel. 502 263 060, 606 844 659, 512 086 629

Warszawa, dnia 6 lipca 2023 r.

KRK 48/VI/2023

Pan
Krzysztof Kwiatkowski
Przewodniczący
Komisji Ustawodawczej
Senatu RP

Szanowny Panie Przewodniczący!

Krajowa Rada Kuratorów jako ustawowy reprezentant kuratorów sądowych, wykonując zadania określone art. 46 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz.U. z 2023, poz. 1095), uprzejmie przedstawia opinię na temat inicjatywy ustawodawczej dotyczącej *projektu ustawy o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury* (druk nr 1024).

Uwagi ogólne:

Pragniemy podkreślić, że mając na względzie nadrzędną wartość jaką jest dobro dziecka i potrzeba jego ochrony, zwłaszcza w sytuacji kryzysu związanego z rozpadem rodziny i narastających na tym tle konfliktów, wyrażamy poparcie dla wszystkich działań, które realnie mogą wzmocnić prawa osób małoletnich w toku postępowania sądowego i przyczynić się do ich większego poszanowania. Realnie dostrzegalnym problemem, na przestrzeni ostatnich lat, jest kwestia zapewnienia dziecku prawa do obojga rodziców, w przypadku rozpadu rodziny. Obowiązujące w tym zakresie uregulowania - art. 113¹ ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359 z późn. zm.) wskazują, że jeśli dziecko przebywa stale u jednego z rodziców, to sposób utrzymywania kontaktów z dzieckiem przez drugiego z nich określają oni wspólnie, kierując się dobrem dziecka i jego rozsądnymi życzeniami. Natomiast w przypadku braku porozumienia pomiędzy rodzicami obowiązek rozstrzygnięcia o kontaktach spoczywa na sędzi. Co prawda z brzmienia przywołanego przepisu nie wynika wprost obowiązek sądu odnośnie wysłuchania małoletniego i wzięcia pod uwagę jego rozsądnych życzeń - dotyczy on ustaleń pomiędzy rodzicami, jednak w kontekście podmiotowego traktowania dziecka i poszanowania dla jego praw, wydaje się on oczywisty. Tym bardziej, że na potrzebę podmiotowego traktowania dziecka wskazuje szereg aktów prawnych, w szczególności art. 12 Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz.U. z 1991 nr 120, poz. 526), art. 3 Europejskiej Konwencji o wykonywaniu praw dzieci, sporządzonej w Strasburgu dnia 25 stycznia 1996 r. (Dz.U. z 2000 nr 107, poz. 1128), czy w końcu przepis art. 216¹ ustawa z

dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805 z późn. zm.) zakładający, że sąd wysłucha dziecko w sprawach go dotyczących, o ile pozwala na to jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości.

Jak słusznie wskazują autorzy opiniowanego projektu instytucja wysłuchania dziecka nie jest w pełni wykorzystywana i sądy na ogół wykorzystują ją jedynie w formie pośredniej - podczas przeprowadzania badań przez biegłych, czy zleceniu kuratorom sądowym odbierania takiego stanowiska podczas przeprowadzanych wywiadów środowiskowych. Tymczasem wysłuchanie dziecka powinno odbywać się w warunkach sprzyjających swobodnemu formułowaniu przez nie wypowiedzi, sądów i opinii, w przyjaznej atmosferze, przy zapewnieniu mu poczucia bezpieczeństwa, jednak pod nieobecność rodziców, których obecność mogłaby wywoływać presję i wpływać na wypowiedzi dziecka, oraz jego szczerość.

Z danych opublikowanych w 2020 r., w raporcie Instytutu Wymiaru Sprawiedliwości „Wykonywanie władzy rodzicielskiej przez rozwiedzionych rodziców”, opracowanym przez dr Sławomirę Kotas-Turboyską wynika, że w 180 przeanalizowanych postępowaniach, sądy pozwoliły zająć stanowisko dziecku, w sprawach go dotyczących, zaledwie w 19 postępowaniach. W sposób nie budzący wątpliwości wydaje się to przemawiać za wprowadzeniem takich zmian, które instytucję wysłuchania dziecka upowszechnią i urealnią. Zaproponowane przez projektodawców zmiany wyznaczają właściwy kierunek, tym bardziej, że obligatoryjność wysłuchania dziecka ma charakter warunkowy - nadal uzależniony od jego rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości. Należy jednak rozważyć, czy warunkowość ta nie powinna dodatkowo zostać rozszerzona o kryterium istotności stanowiska dziecka dla możliwości dokonania przez sąd rozstrzygnięcia w sprawie, aby nie narażać małoletnich na konieczność poddania się mocno obciążającej emocjonalnie czynności, która co do zasady pozostawałaby bez wpływu na wydanie przez sąd orzeczenia. Poza tym, wydaje się, że najlepsze zabezpieczenie interesów małoletnich dzieci wymaga, aby w czynności ich wysłuchania uczestniczył także psycholog. Jego obecność z jednej strony gwarantowałaby możliwość doraźnego udzielenia dziecku pomocy i złagodzenia stresu, który może pojawić się w związku z czynnością wysłuchania, z drugiej zaś pozwalałaby na udzielenie pomocy sędziemu dokonującemu wysłuchania i dokonania weryfikacji wiarygodności opinii wyrażanych przez dziecko - w szczególności w kontekście skłonności do konfabulacji, powtarzania narzuconych zewnątrz, wyuczonych treści, opinii lub sądów.

Kwestię kontaktów rodzica z dzieckiem należy rozpatrywać przede wszystkim przez pryzmat prawa dziecka do ich utrzymywania, ale także jego obowiązku wobec tego z rodziców, który do takich kontaktów jest uprawniony (art. 113 §1 k.r.io.). Szczególnie, że narasta liczba przypadków, gdzie rodzic, u którego dziecko przebywa stale, w sposób świadomy, intencjonalny i przemyślany, doprowadza do izolowania dziecka od tego z rodziców, który jest uprawniony do kontaktów z nim. Zachowania takie należy rozpatrywać jako bezprawną ingerencję w sferę życia prywatnego i rodzinnego dziecka, sprzeczne z normą wyrażoną w art. 9 Konwencji o prawach dziecka. Tym samym nie budzi wątpliwości, że stanowią one zagrożenie dla dobra małoletniego dziecka, a w skrajnych przypadkach wyczerpują także kryteria rażącego nadużywania władzy rodzicielskiej. Uzasadnionym jest, aby w takich przypadkach właściwy sąd rozpatrywał potrzebę wydania stosownych zarządzeń - nie tylko związanych z jakąś formą ograniczenia władzy rodzicielskiej, ale także jej pozbawieniem. Wydaje się przy tym, że zarządzenia te powinny ograniczać się tylko do sfery opiekuńczej, związanej z wykonywaniem władzy rodzicielskiej, ale w uzasadnionych przypadkach dotyczyć także samego uregulowania kontaktów.

Ustawodawca przewidział różne formy ograniczenia kontaktów, wymieniając je w art. 113²§2 k.r.io., przy czym katalog ten nie ma formy zamkniętej i pozwala na zastosowanie także innych ograniczeń, o ile przemawia za tym dobro dziecka. Jedną z form ograniczenia kontaktów jest ustalenie ich w obecności kuratora. Zauważyć należy, że obecność przedstawiciela instytucji - osoby postronnej, obcej dziecku, a czasem w ogóle nieznaney, sprawia, że formuła takiego kontaktu staje się sztuczna. Powinna być ona zatem stosowana wyłącznie w takich przypadkach, w których rodzic uprawniony do kontaktu stwarza realne zagrożenie dla życia i zdrowia dziecka, bądź gdy istnieje potrzeba wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości i poczynienia obserwacji pozwalających na taki sposób uregulowania kontaktów z dzieckiem, aby docelowo nie wymagały one udziału kuratora sądowego. Obecność kuratora sądowego powinna mieć charakter przejściowy i być podporządkowana nawiązaniu oraz utrwaleniu więzi pomiędzy małoletnim dzieckiem, a rodzicem uprawnionym do kontaktu. Istnieje zatem potrzeba bardziej dokładnego uregulowania tej formy ograniczenia kontaktów w obecnie obowiązujących przepisach.

Proponowane przez projektodawców rozwiązanie, w którym w przypadku wystąpienia zagrożenia dobra dziecka wskutek utrudniania wykonania orzeczenia o kontaktach, wymagałoby wydania przez sąd odpowiednich zarządzeń jest słuszna. Natomiast nie powinno to wykluczać stosowania dotychczasowych instrumentów prawnych, w szczególności dotyczących sankcji pieniężnych za naruszenie obowiązków dotyczących kontaktów z dzieckiem (art. 598¹⁵, 598¹⁶ oraz art. 582 §3 i 4 k.p.c.). Przepisy te pozwalają na skuteczne wyegzekwowanie wykonywania orzeczenia sądu, o ile kwota sankcji pieniężnej jest dotkliwa dla osoby utrudniającej lub uniemożliwiającej wykonanie orzeczenia o kontaktach.

Zostały one wprowadzone do kodeksu postępowania cywilnego jako odpowiedź na uchwałę Sądu Najwyższego z 28 sierpnia 2008 r., podjętą w sprawie IIICZP 75/08, w której wskazano na stosowanie przepisów art. 598¹ k.p.c. i kolejnych, do sytuacji, w której jeden z rodziców jest zobowiązany do wydania dziecka na kontakt, a drugi zobowiązany do jego odprowadzenia po zakończeniu tego kontaktu. Przywołana uchwała wywołała szereg kontrowersji i w piśmiennictwie poddana została krytyce. Także w naszej ocenie odebranie dziecka do kontaktu, w trybie art. 598⁶⁻¹² k.p.c., narażałoby je na stres i ogromne straty emocjonalne, niewspółmierne do osiągnięcia celu w postaci wykonania kontaktu. Dlatego stoimy na stanowisku, że zdecydowanie bardziej uzasadnione jest konsekwentne stosowanie dotkliwych sankcji finansowych, a nie sięganie po instrumenty, których negatywne konsekwencje w największym stopniu obarczą dziecko.

Uwagi szczegółowe:

Art. 1. Zmiany w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359)

1) w art. 109§1 nadać brzmienie:

„§1. Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, w tym wskutek niewykonania orzeczenia sądu albo ugody zawartej przed sądem lub przed mediatorem, w szczególności w przedmiocie kontaktów z dzieckiem lub postanowienia o przymusowym odebraniu osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub opiece, sąd opiekuńczy wyda odpowiednie zarządzenia.”

Zmiana ma charakter techniczny w stosunku do pierwotnie proponowanego brzmienia przepisu. Wprowadza terminologię spójną z brzmieniem art. 598⁶ k.p.c.

2) w art. 113² k.r.io.

a) §2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zezwolić na spotkanie się z dzieckiem, w tym poza miejscem jego stałego pobytu tylko w obecności drugiego z rodziców albo opiekuna lub innej osoby wskazanej przez sąd, za jej zgodą, w szczególności osoby bliskiej dziecku, a w obecności kuratora sądowego w miejscach określonych odrębnymi przepisami”

W art. 113² k.r.io. wymienione zostały formy ograniczenia kontaktów rodzica z dzieckiem. W punkcie 3 przewidziana została możliwość ustalenia kontaktów w obecności innej osoby, w tym kuratora sądowego. O ile uzyskanie zgody drugiego z rodziców lub opiekuna na obecność przy kontakcie nie wydaje się być konieczne (z racji bycia przedstawicielami ustawowymi dziecka spoczywają na nich określone obowiązki), o tyle uzyskanie takiej zgody w przypadku innej osoby wydaje się niezbędne. Niedopuszczalnym jest bowiem, aby arbitralne rozstrzygnięcie sądu narażało taką osobę na niemożność wykonywania pracy, czy innych obowiązków - także rodzinnych. Wskazanie w proponowanym przepisie na osobę bliską dziecku, jako szczególnie predysponowaną do tego, aby kontakty odbywały się w jej obecności, ma na celu dbałość o zabezpieczenie najlepiej pojętego interesu dziecka. Obecność osoby bliskiej i znanej dziecku eliminuje niekorzystne czynniki lękowe. Dziecko nie czuje się zdeprymowane obecnością osoby mu nieznannej, jest bardziej swobodne i spontaniczne. Podobnie zresztą jak rodzic uprawniony do kontaktu.

Sposób wykonywania kontaktów w obecności kuratora dotychczas uregulowany został w sposób bardzo ogólny w §10 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych (Dz.U. z 2014, poz. 989). Zawarte tam uregulowania nie rozstrzygają wielu wątpliwości i trudności, które ujawniają się w toku wykonywania orzeczeń w tej kategorii spraw - w szczególności związanych z miejscem wykonywania kontaktu, sposobem spędzania czasu w jego trakcie, kwestiami dotyczącymi ponoszonych kosztów, etc. Dlatego za celowe uznajemy uregulowanie podstawowych kwestii dotyczących obecności kuratora podczas kontaktu w kodeksie postępowania cywilnego. Zmodyfikowana propozycja brzmienia art. 113² k.r.io. zawiera wskazanie, że kontakty w obecności kuratora odbywają się tylko w miejscach określonych odrębnymi przepisami.

b) §3 otrzymuje brzmienie- PROPOZYCJA KRAJOWEJ RADY KURATORÓW

„§3 Ustalając kontakty w obecności kuratora sąd określa termin, miejsce, czas ich trwania, orzeka je na okres do 6 miesięcy z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy i Wigilii Bożego Narodzenia, z zastrzeżeniem, że czas trwania jednostkowego kontaktu nie przekroczy 3 godzin.”

Projektowany przepis przewiduje doprecyzowanie czasu trwania kontaktu z udziałem kuratora. Należy pamiętać, że obecność kuratora sądowego przy kontaktach osoby uprawnionej z dzieckiem jest ich ograniczeniem. Dlatego instrument ten wykorzystywany powinien być przede wszystkim dla celów diagnostycznych i na etapie zabezpieczenia. Obecność kuratora ma służyć przede wszystkim poczynieniu ustaleń czy w toku kontaktu uprawniony przejawia takie zachowania, które mogłyby stanowić istotne i realne zagrożenie dla dobra dziecka. W oparciu o tę wiedzę, wzbogaconą o pełen materiał dowodowy (w tym opinie biegłych, wysłuchanie dziecka), zadaniem sądu byłoby finalne uregulowanie kontaktów w taki sposób, aby w dalszej

części odbywały się one już bądź bez obecności kuratora (w sposób pozbawiony ograniczeń), albo orzeczony zostałby ich zakaz.

Czas trwania kontaktu powinien być dostosowany do wieku i stopnia rozwoju dziecka. Jak wskazuje się w literaturze naukowej: „zbyt długi okres udziału kuratora w kontaktach z dzieckiem nie sprzyja budowaniu relacji rodzica z dzieckiem. Obecność osoby trzeciej niezaangażowanej w relację utrudnia tworzenie się więzi emocjonalnej w relacji rodzic-dziecko (...) obecność kuratora może w oczach dziecka świadczyć o słabości rodzica, jego wadach, problemach, osłabiając pozycję rodzica w systemie rodzinnym i podważając jego autorytet, (...) spotkania nie mogą być spontaniczne, więc ogranicza to swobodne zachowanie dzieci i rodzica.”

Kilkugodzinne spotkania w obecności kuratora są zazwyczaj uciążliwe, krępujące i męczące dla wszystkich uczestników spotkania, stąd koniecznością jest wprowadzenie jego ograniczenia do maksymalnie 3 godzin.

Praktyka orzecznicza w kwestii obecności kuratora przy kontaktach pokazuje, że instytucja ta stosowana jest z bardzo dużą dowolnością. Niejednokrotnie kontakty odbywają się w dni ustawowo wolne od pracy, a także w Wigilię Bożego Narodzenia. Kontakt ma na celu przede wszystkim nawiązanie i utrzymanie więzi pomiędzy uprawnionym i małoletnim, co z powodzeniem można osiągnąć podczas kontaktów odbywających się w dni robocze.

3) w art. 113³ dotychczasowy przepis oznaczyć jako §1 i nadać brzmienie: PROPOZYCJA KRAJOWEJ RADY KURATORÓW

„§1. Jeżeli utrzymywanie kontaktów rodziców z dzieckiem poważnie zagraża dobru dziecka lub je narusza, w szczególności w przypadku stosowania przemocy, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021 r. poz. 1249), sąd zakazuje ich utrzymywania.”

„§2. Jeżeli zachodzą okoliczności, o której mowa w art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r. poz. 1249), a sąd uzna, że nie doszło do naruszenia dobra dziecka, albo stworzenia poważnego zagrożenia dla niego, może poprzestać na ograniczeniu utrzymywania kontaktów z dzieckiem, na zasadach określonych art. 113²§2.”

Stosowanie przemocy wobec dziecka wydaje się stanowić oczywistą przesłankę przemawiającą za zakazaniem utrzymywania kontaktów, gdyż jest to okoliczność stwarzająca poważne zagrożenie dla dobra dziecka i dobro te naruszająca. Mając jednak na względzie, że znowelizowane przepisy ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, które weszły w życie od 22 czerwca 2023 roku, sytuują status małoletniego będącego świadkiem przemocy jako osoby doznającej przemocy domowej, należy dać sądowi możliwość stosowania także mniej radykalnych rozwiązań i poprzestaniu tylko na ograniczeniu kontaktów (np. do zakazu spotykania się z dzieckiem i ograniczenia kontaktów do określonych sposobów porozumiewania się na odległość).

Wprowadzenie przepisu w brzmieniu zaproponowanym przez Krajową Radę Kuratorów rozszerza zakres ochrony prawnej dla dziecka, które jest osobą doznającą przemocy domowej i pozwala na adekwatną reakcję sądu, dostosowaną do stopnia naruszenia dobra dziecka.

Art. 2. Zmiany w ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.)

1) w art. 216

a) w §1 otrzymuje brzmienie:

„§1. Sąd w sprawach dotyczących osoby małoletniego dziecka jest obowiązany je wysłuchać, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwalają, a wynik wysłuchania ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia w sprawie.”

Obligatoryjność wysłuchania dziecka ma charakter warunkowy- uzależniony jest od jego rozwoju umysłowego, stanu zdrowia i stopnia dojrzałości. W naszej ocenie warunkowość ta powinna dodatkowo zostać rozszerzona o kryterium istotności stanowiska dziecka dla możliwości dokonania przez sąd rozstrzygnięcia w sprawie, aby nie narażać małoletnich na konieczność poddania się mocno obciążającej emocjonalnie czynności, która nie miałaby wpływu na wydane przez sąd orzeczenia.

b) po §2 dodaje się §3 w brzmieniu:

„§3. Wysłuchanie, o którym mowa w § 1, odbywa się na terenie sądu lub poza jego siedzibą w odpowiednio przystosowanym pomieszczeniu, zapewniającym dziecku swobodę wypowiedzi i poczucie bezpieczeństwa, w obecności psychologa dziecięcego.”

Najlepsze zabezpieczenie interesów małoletnich dzieci wymaga, aby w czynności ich wysłuchania uczestniczył także psycholog. Jego obecność z jednej strony gwarantowałaby możliwość doraźnego udzielenia dziecku pomocy i złagodzenia stresu, który może pojawić się w związku z czynnością wysłuchania, z drugiej zaś pozwalałaby na udzielenie pomocy sędziemu dokonującemu wysłuchania i dokonania weryfikacji wiarygodności opinii wyrażanych przez dziecko - w szczególności w kontekście skłonności do konfabulacji, powtarzania narzuconych zewnętrznie, wyuczonych treści, opinii lub sądów.

2) art. 327¹§1 pkt 1 - bez uwag;

3) art. 445¹§2 zmiana brzmienia - bez uwag;

4) w art. 445³ skreśla się wyrazy „lub 3” - bez uwag;

5) w art. 576 - bez uwag;

6) w art. 579 dotychczasową treść oznacza się jako §1 i dodaje się §2 - bez uwag;

7) w art. 582¹ uchyla się §3 i 4 – oceniamy negatywnie - uzasadnienie znajduje się w art. 2 punkt 8;

8) uchyla się art. 598¹⁵ i art. 598¹⁶ – oceniamy negatywnie:

Proponowane przez projektodawców rozwiązanie, w którym w przypadku wystąpienia zagrożenia dobra dziecka wskutek utrudniania wykonania orzeczenia o kontaktach, wymagałoby wydania przez sąd odpowiednich zarządzeń jest słuszna. Natomiast nie powinno to wykluczać stosowania dotychczasowych instrumentów prawnych, w szczególności dotyczących sankcji pieniężnych za naruszenie obowiązków dotyczących kontaktów z dzieckiem (art. 598¹⁵, 598¹⁶ oraz art. 582 §3 i 4 k.p.c.). Przepisy te pozwalają na skuteczne wyegzekwowanie wykonywania orzeczenia sądu, o ile kwota sankcji pieniężnej jest dotkliwa dla osoby utrudniającej lub uniemożliwiającej wykonanie orzeczenia o kontaktach. Dlatego uzasadnione jest ich utrzymanie i stosowanie jako środka wspomagającego dla innych instrumentów pozwalających na skuteczne egzekwowanie kontaktów rodzica z dzieckiem.

9) w art. 665⁵ §2 wyrazy „art. 579” zastępuje się wyrazami „art. 579 §1” - bez uwag;

10) uchyla się art. 756² - oceniamy negatywnie - uzasadnienie znajduje się w art. 2 punkt 8;

11) dodaje się art. 582²- 582⁶ PROPOZYCJA KRAJOWEJ RADY KURATORÓW

„Art. 582² §1. W sprawach, w których sąd zezwolił na spotkanie się z dzieckiem tylko w obecności kuratora sądowego, albo gdy wynika to z ugody zawartej przed sądem lub ugody zawartej przed mediatorem zatwierdzonej przez sąd, kurator, stawia się w określonym w orzeczeniu sądu albo ugodzie terminie i miejscu oraz obecny jest przez cały czas trwania kontaktu.

§2. Kurator sądowy obecny przy kontaktach z dzieckiem wykonuje je w terminach, czasie i miejscu spotkania, zawartego w orzeczeniu sądu lub ugodzie zawartej przed mediatorem zatwierdzonej przez sąd.

§3.1. Kontakty w obecności kuratora sądowego ograniczone są do ściśle określonego miejsca, wskazanego w orzeczeniu sądu.

2. Miejscem wykonania kontaktów, o których mowa w ust. 1, może być miejsce zamieszkania rodziców, rodzica lub prawnego opiekuna dziecka, innej osoby uprawnionej do kontaktu albo inne miejsce bezpieczne dla dziecka i neutralne dla skonfliktowanych rodziców:

- a) świetlice środowiskowe
- b) świetlice socjoterapeutyczne
- c) ośrodki interwencji kryzysowej
- d) siedziby stowarzyszeń,

§4. Wskazanie miejsca wykonywania kontaktów, o którym mowa w ust. 2 pkt b-e, może nastąpić wyłącznie po uprzednim dokonaniu przez sąd uzgodnień z dyrekcją właściwej placówki, zarządem właściwego stowarzyszenia lub fundacji, w szczególności w zakresie terminów i czasu trwania kontaktów.

§5. Jeżeli w czasie trwania kontaktu z dzieckiem w obecności kuratora sądowego zachodzi uzasadniona obawa bezpośredniego zagrożenia dobra dziecka spowodowana wykonywaniem tego kontaktu, kurator sądowy ma prawo żądać od osoby uprawnionej do kontaktu z dzieckiem, oraz osoby, pod której pieczę dziecko pozostaje, zaprzestania wykonywania kontaktu i niezwłocznie informuje o tym właściwy sąd.

§6. Jeśli osoba, o której mowa w §5, nie stosuje się do żądania kuratora sądowego jest on uprawniony do wezwania funkcjonariuszy policji, a w sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia, zdrowia lub bezpieczeństwa dziecka podejmuje niezbędne działania.

§7. W wypadku, o którym mowa w §5, sędzia niezwłocznie wyznacza posiedzenie wykonawcze.”

„Art. 582³ §1. Z każdej obecności przy kontaktach kurator sądowy niezwłocznie składa sądowi notatkę urzędową.

§2. Pisemna notatka kuratora zawiera:

- 1) imię i nazwisko oraz stopień służbowy kuratora;
- 2) datę obecności przy kontaktach;
- 3) opis przebiegu spotkania;
- 4) podpis kuratora.”

„Art. 582⁴ §1. W sprawach, w których orzeczenia o kontaktach wykonywane jest w obecności kuratora sądowego, zawodowy kurator sądowy może wnieść o:

- 1) zmianę lub uchylenie orzeczenia w całości lub w części;
- 2) umorzenie postępowania wykonawczego;
- 3) zawieszenie postępowania wykonawczego w całości lub części;
- 4) sprostowanie orzeczenia.

§2. Do wniosku kuratora sądowego przepisu art. 130 §1 nie stosuje się.”

„Art. 582⁵ W razie niewykonywania lub nienależytego wykonywania orzeczenia sądu, niezależnie od innych środków przewidzianych przepisami, sąd opiekuńczy obciąża uczestników kosztami postępowania wykonawczego w całości lub w części.”

„Art. 582⁶. Sąd z urzędu lub na wniosek umorzy postępowanie wykonawcze jeżeli dalsze jego prowadzenie stało się zbędne.”;

Proponowane rozwiązania stanowią kompleksowe uregulowanie dotyczące kontaktów rodzica z dzieckiem wykonywanych w obecności kuratora. Także w zakresie jego uprawnień- zarówno tych dotyczących czynności podejmowanych podczas kontaktu (możliwość przerwania kontaktu), jak i tych związanych z występowaniem do sądu z uzasadnionymi wnioskami, dotyczącymi orzeczeń o kontaktach wykonywanych w obecności kuratora.

Brak określenia konkretnego miejsca odbywania kontaktu rodzi szereg problemów związanych z ich wykonywaniem, w tym zwiększających ryzyko wystąpienia czynników stanowiących zagrożenia dla dobra małoletnich dzieci, oraz naruszających elementarne zasady bezpieczeństwa i prawa kuratora sądowego jako pracownika. W części przypadków prowadzi to do niemożności wykonania zleconych czynności. Otwarta formuła orzeczenia pozwala uprawnionemu na całkowicie dowolne, niczym nieograniczone zaplanowanie przebiegu kontaktu, także w miejscach poza właściwością miejscową sądu, w których kurator sądowy nie jest uprawniony do jego wykonania. Brak określenia w orzeczeniu konkretnego miejsca kontaktów często skłania uprawnionych do odbywania ich w przestrzeni publicznej, w dużym skupisku osób postronnych (profesjonalne bawialnie - tzw. „małpie gaje”, escape roomy, galerie handlowe, baseny, itp.), w której niemożliwym jest zapewnienie „obecności” kuratora rozumianej nie tylko jako obecność fizyczna, ale przede wszystkim możliwość bezpośredniej obserwacji relacji pomiędzy uprawnionym, a dzieckiem i komunikacji werbalnej pomiędzy nimi.

Aktualnie jedyną regulacją określającą zadania kuratora w związku z wykonywaniem orzeczeń tego rodzaju jest §10 ust.1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 czerwca 2003 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania uprawnień i obowiązków kuratorów sądowych (Dz.U. z 2014 r., poz. 989). Kurator rodzinny, któremu zlecono obecność przy kontaktach rodziców z dziećmi, stawia się w określonym w postanowieniu sądu terminie i miejscu, jest obecny przez cały czas trwania kontaktu, zapewniając, by kontakt ten nie trwał dłużej, niż postanowił sąd. W związku z realizacją kontaktów pojawiają się problemy dotyczące technicznego ich przebiegu, np. w sytuacji, kiedy rodzic zabiera dziecko do kina, na basen, czy wozi je autem. Otwarte pozostają problemy dotyczące tego w jaki sposób kurator ma się przemieszczać, aby być obecnym przy kontakcie- własnym autem, środkami komunikacji, autem

wraz z dzieckiem i uprawnionym do kontaktu, jak również kto i na jakich zasadach ma ponosić opłaty za bilety wstępu do kina, na basen, salę zabaw, itd. Nierozwiązana pozostaje też kwestia uczestniczenia kuratora w każdej czynności podczas kontaktów, jak np. wizyta w toalecie, czy przebieralni.

Środkiem dla wyeliminowania powyżej wskazanych problemów, są przedstawione rozwiązania sprowadzające się do ograniczenia obecności kuratora tylko do kontaktów odbywających się w konkretnym miejscu, bezpiecznym dla dziecka i neutralnym dla skonfliktowanych rodziców. Regulacja ta pozwoli także na sprawowanie przez kuratora faktycznej kontroli nad przebiegiem kontaktów, niezakłóconej obecnością osób postronnych, co stanowi istotne utrudnienie w przypadku kontaktów odbywających się w przestrzeni publicznej.

Art. 3. Zmiany w ustawie z dnia 23 stycznia o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217) – bez uwag

Art. 4. bez uwag

Art. 5. bez uwag

Art. 6. oceniamy negatywnie – uzasadnienie znajduje się w art. 2 punkt 8

Art. 7. bez uwag